

О. М. МАЛЬСЬКИЙ

МІЖНАРОДНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

ЮРИНКОН ІНТЕР
Київ-2025

УДК 341.23:339.5/.9](075.8)

M20

Мальський О. М.

M20 Міжнародне торговельне право: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 728 с.

ISBN 978-966-667-870-9

У навчальному посібнику висвітлено основи міжнародного торговельного права. Описано сферу діяльності, функції, структуру і правову базу регулювання формуючого джерела міжнародного торговельного права – Світової організації торгівлі (СОТ). Подано загальну характеристику принципів регулювання – принципу національного режиму, режиму найбільшого сприяння. Розкрито поняття квоти, тарифів, антидемпінгових заходів, субсидій і компенсаційних заходів. У додатках представлено офіційні документи СОТ та угоди, які регламентують діяльність і правове регулювання в галузі міжнародної торгівлі.

Для студентів закладів вищої освіти, викладачів, науковців, усіх, хто цікавиться проблемами міжнародного права у галузі торгівлі.

УДК 341.23:339.5/.9](075.8)

Видавництво «Юрінком Інтер» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. Ця книга виготовлена з паперу, сертифікованого Forest Stewardship Council®

ISBN 978-966-667-870-9

© Мальський О. М., 2025

© Юрінком Інтер, 2025

Присвячується моїй дружині – Антоніні Ягольник

Мені приємно висловити глибоку вдячність і віддати шану моїм учителям і колегам, друзям і клієнтам, які дали мені знання, натхнення і підтримку для написання цієї книги:

I am pleased to express deep gratitude and pay respects to my teachers and colleagues, friends and clients, who provided me with knowledge, inspiration, support and guidance to write this handbook:

В першу чергу щира подяка моїй сім'ї:
Дружині – Антоніні Ягольник, Діткам – Леву та Єві Мальським.

Та моїм Батькам – Марті та Маркіяну Мальським; Брату – Маркіяну Мальському;
Тещі і Тестю – Анні та Михайлу Ягольникам.

А також:

Achilles Georgiu, Adaitya Mattoo, Ahmad Sheyubov, Akos Kocsany, Alexandra Julianna Szujo, Andras Danis, Andrew Hefler, Anna Wojciuk, Anne Vallery, Aswathy Sreekumarannair Sreekalanair, Austin Lee Nichols, Barbara Vero, T. Barszczwski, Bernard O'Connor, Christian Seelos, Cintia Külzer Sacilotto, Claus-Dieter Ehlermann, Craig Pouncey, Dana Minbaeva, Dariusz Szymczycha, Davide Torsello, Desislava Dikova, Dominique Lecocq, Edina Gazda, Edwin Vermulst, Frédéric Louis, Friedl Weiss, Gabor Bekes, Gary Horlick, Georg Fuerlinger, Hui Chen, Ignacio Garcia Bercero, Imola Csoka, Ivan Agabekov, Jacek Jan Piechota, Jacques Bourgeois, Jane Bradley, Johannes Hummer, Jorge Miranda, Joy Chan, Jules White, Kamila Musnicka, Laura Ipacs, Leon B. Greenfield, Lode Van Den Hende, Luca Keresztesi, Maciej Kisilowski, Marc Kaufmann, Marco C. E. J. Bronckers, Markian Otawa, Marek Jeżewski, Marta Hollo, Martin Goyette, Mateusz Kosecki, Michael Ignatieff, Michal Pesta, Miklos Koren, Miklos Sarvary, Milan Pajevic, Natalie McNelis, Nicolas Rouiller, Nikolay Dinev, Nikolaus Becker Omar Hernandez, Paolo Garzotti, Patricia Tarczali, Patrick Low, Paul Voss, Peter Goldman, Rafal Kos, Renate Osterchrist, Robert Bensch, Sebastian Koerber, Soomin Lee, Suha Canatan, Thomas Cottier, Thomas Mueller, Tibor Farkas, Tibor Voros, Tomy Lee, Victor A. Ognivtsev, William Davey, Winicjusz Iwański, Yusaf Akbar, Zanzer Alexander. Антіпін В., Арустамов Н., Арцишевський А., Астапов А., Астіон М., Багіров Т., Бардин І., Бекетов Н., Бекетов О., Бережний Я., Бик І., Біленко Ю., Білоус І., Блінов Є., Бобицький Н., Богатир С., Боднар В., Бондаренко О., Браун А., Будкін С., Бурковський І., Буца Ю., Вакарчук І., Вакарчук С., Вакарчук О., Величко І., Венгеряк В., Вишителицький Р., Власенко С., Вовк У., Войнаровський В., Войніканіс-Мирський Я., Воронов І., Гаврилишин Б., Гавриш О., Гайдайчук С., Гелетій Ю., Герман О., Гой В., Голубоков В., Голянич Ю., Гончарук А., Гордаль В., Грабинський І., Грибан О., Грищенко К., Гутман А., Гутман О., Данилишин Б., Дворак М., Дешиця А., Дзюбенко В., Дмитрієва О., Добровольський В., Довгань В., Дрогобицький А., Дубровський А., Єфімов О., Жовтяк Л., Заверуха О., Заїкін А., Закревський А., Зарівний І., Засуха В., Зварич В., Зднесенко А., Йоффе М., Кава О., Кавун В., Карташов П., Кидисюк Р., Кириєнко О., Киценко Д., Кнейчук О., Коваль А., Ковбель А., Ковриженко О., Ковтун О., Кожумяка В., Козій С., Колесник Р., Корнійчук Є., Коровяковська Н., Корчинський М., Коссак М., Кравецький А., Круглов К., Крючков І., Кубів С., Кубраков О., Кузьменко А., Кукоба Е., Кукоба О., Куфтирев П., Кухтанич Ю., Кухтанич А., Куцев В., Левицький В., Лесів Ю., Ліхачов М., Лубківський Д., Луговський О.,

Лукашук Є., Луцький А., Мазепа І., Майсюра О., Мак А., Малежик Л., Малофеев А., Мальський Р, Мамчур Я., Марголич Р, Матковський О., Медведєва А., Мельник В., Мережко О., Метель А., Микієвич М., Мирошніченко В., Містюк О., Надеждін С., Недільський Р, Нестеренко М., Новіков М., Носалюк К., Носиков Д., Овчаров С., Озирко О., Омельян В., Осика С., Осташ І., Охлопков А., Павлишин Б., Павлюк К., Пархоменко Ю., Переверзєв І., Петренко М., Пивоварський А., Писаренко С., Поліщук А., Поляков В., Поляков Є., Поляков М., П'ятницький В., Резніков О., Репецький В., Рибак І., Романчишина Ю., Роменский Д., Ротов О., Рубаник Р, Рудюк Ю., Рябокони О., Сабадош О., Свериба С., Семінський О., Сибіга А., Симовоник Д., Скоробогач О., Скубенко В., Скуратівський В., Сольський М., Соломка А., Стрельніков О., Суганяка М., Тараненко П., Тарасюк Б., Татарова М., Танасюк П., Тараненко І., Тістик Р, Токар Ю., Токарський Т, Токарський Ю., Трофіменко В., Трофіменко І., Тростін А., Туниця Ю., Усенко О., Фединяк Г., Фіала Т., Франчук І., Фрідман Д., Хандогій В., Хандогій М., Хацеревиц Р, Хелемський Г., Хміль М., Ходош А., Холодов А., Хомяк М., Хромаєв Т., Хумей В., Хундер А., Цівкач С., Цой В., Чернолуцький Р, Черняк Є., Черняк О., Чіфталарян К., Чуйкін С., Шаповалова Х., Шевальов А., Шелекета В., Шестопалов Б., Шураков В., Шпек Р, Шперун В., Штеренберг Х., Юрченко А., Ядловський В., Якубовський В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
ПЕРЕДМОВА.....	10

РОЗДІЛ 1. СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ

1.1. Поняття, предмет, метод, суб'єкти, джерела та принципи міжнародного торговельного права	15
1.2. Історія створення	21
1.3. Мета і завдання організації	22
1.4. Сфера діяльності та функції.....	23
1.5. Структура організації та процедура ухвалення рішень.....	23
1.6. Правова база регулювання торгівлі	25
1.7. Членство в організації	26
1.8. Регіональні торгові угоди.....	29
Запитання і завдання.....	30
Бібліографія.....	31

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

2.1. Загальна характеристика основних принципів (недискримінація).....	34
2.2. Принцип національного режиму.....	36
2.3. Економічні наслідки національного режиму.....	51
2.4. Режим найбільшого сприяння	51
2.5. Економічні наслідки режиму найбільшого сприяння.....	62
2.6. Стаття XX ГАТТ. Основні винятки	63
Запитання і завдання.....	70
Бібліографія.....	70

РОЗДІЛ 3. РЕГУЛЮВАННЯ КІЛЬКІСНИХ ОБМЕЖЕНЬ – КВОТ

3.1. Загальна характеристика кількісних обмежень.....	74
3.2. Правова основа – положення ГАТТ щодо кількісних обмежень.....	75
3.3. Економічні наслідки обмеження імпорту	78
3.4. Деякі додаткові важливі справи СОТ (витяги)	82
Запитання і завдання.....	93
Бібліографія.....	93

РОЗДІЛ 4. РЕГУЛЮВАННЯ ТАРИФІВ

4.1. Поняття і функції тарифу.....	96
4.2. Тарифні ставки	97
4.3. Нетарифні бар'єри	99
4.4. Економічні наслідки застосування тарифу	104
4.5. Деякі додаткові важливі справи СОТ.....	109
Запитання і завдання.....	121
Бібліографія.....	121

Розділ 5. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ ТА СОТ

5.1. Роль сфери послуг у світовій економіці.....	125
5.2. Специфіка торгівлі послугами	128
5.3. Правова основа – Генеральна угода з торгівлі послугами.....	129

5.4. Загальні зобов'язання країн – членів СОТ у межах ГАТС.....	130
5.5. Специфічні (секторальні) зобов'язання країн – членів СОТ у межах ГАТС.....	131
5.6. Деякі додаткові важливі справи СОТ.....	136
Запитання і завдання.....	148
Бібліографія.....	148
 Розділ 6. АНТИДЕМПІНГОВІ ЗАХОДИ	
6.1. Загальна характеристика демпінгу.....	153
6.2. Правова основа антидемпінгу.....	154
6.3. Економічні наслідки зловживання антидемпінговими заходами.....	164
6.4. Деякі додаткові важливі справи СОТ.....	169
Запитання і завдання.....	177
Бібліографія.....	177
 Розділ 7. СУБСИДІЇ ТА КОМПЕНСАЦІЙНІ ЗАХОДИ	
7.1. Визначення та загальна характеристика.....	181
7.2. Угода про субсидії. Визначення субсидії.....	182
7.3. Категорії субсидій, принцип «світлофора».....	183
7.4. Економічні наслідки урядового субсидування.....	188
Запитання і завдання.....	190
Бібліографія.....	190
 Розділ 8. ЗАХИСНІ ЗАХОДИ	
8.1. Поняття захисних заходів.....	195
8.2. Правова основа захисних заходів.....	195
8.3. Економічні наслідки – вплив на національну та світову економіку.....	200
8.4. Деякі додаткові важливі справи СОТ.....	200
Запитання і завдання.....	212
Бібліографія.....	212
 Розділ 9. УГОДА З САНИТАРНИХ І ФІТОСАНИТАРНИХ ЗАХОДІВ ТА УГОДА ПРО ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ В ТОРГІВЛІ	
9.1. SPS. Історія і сфера застосування та основні правові положення.....	215
9.2. SPS. Дилема: охорона здоров'я та безпека проти доступу до ринку.....	218
9.3. ТБТ. Вступ.....	222
9.4. Основні правові положення.....	223
Запитання і завдання.....	247
Бібліографія.....	247
 Розділ 10. СОТ І РЕГУЛЮВАННЯ ІНШИХ СЕКТОРНИХ ГАЛУЗЕЙ ТА ТОРГОВЕЛЬНИХ ПИТАНЬ	
10.1. Сільське господарство.....	250
10.2. Інтелектуальна власність та угода ТРІПС.....	252
10.3. Деякі додаткові важливі справи СОТ.....	257
10.4. Trade Facilitation Agreement (TFA) – Сприяння торгівлі.....	265
10.5. Плурилатерні угоди, або угоди між обмеженою кількістю членів СОТ.....	266
Запитання і завдання.....	267
Бібліографія.....	268

Розділ 11. РОЗВ'ЯЗАННЯ СУПЕРЕЧОК У СВІТОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ

11.1. Система розв'язання суперечок	271
11.2. Інституції та типи позовів	272
11.3. Процес розв'язання суперечок.....	274
11.4. Статистика і практика врегулювання суперечок у СОТ і механізм МРІА.....	278
11.5. Багатостороння тимчасова арбітражна угода про апеляцію (МРІА).....	282
Запитання і завдання.....	286
Бібліографія.....	286

ДОДАТКИ

Додаток 1. Марракеська декларація.....	288
Додаток 2. Заключний акт, який утілює результати Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів	290
Додаток 3. Угода про заснування Світової організації торгівлі	291
Додаток 4. Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року.....	302
Додаток 5. Угода про сільське господарство	315
Додаток 6. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів	338
Додаток 7. Угода про технічні бар'єри в торгівлі	351
Додаток 8. Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи	371
Додаток 9. Угода про застосування статті VI Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року.....	375
Додаток 10. Угода про застосування статті VII Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року	398
Додаток 11. Угода про передвідвантажувальну інспекцію	423
Додаток 12. Угода про правила визначення походження	432
Додаток 13. Угода про процедури ліцензування імпорту.....	443
Додаток 14. Угода про субсидії та компенсаційні заходи	450
Додаток 15. Угода про захисні заходи	493
Додаток 16. Протокол про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі.....	502
Додаток 17. Протокол про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі. Угода про субсидії у галузі рибальства.....	535
Додаток 18. Генеральна угода про торгівлю послугами	543
Додаток 19. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності.....	572
Додаток 20. Домовленість про правила та процедури вирішення спорів.....	602
Додаток 21. Механізм огляду торговельної політики.....	626
Додаток 22. Угода про торгівлю цивільною авіатехнікою.....	629
Додаток 23. Угода про державні закупівлі.....	638
Додаток 24. Домовленість про зобов'язання у сфері фінансових послуг	664
Додаток 25. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947)	668

ВСТУП

Тема правового регулювання міжнародної торгівлі протягом останніх років широко обговорювалася на міжнародній арені, у наукових колах і в середовищі громадянського суспільства. Однією з причин такого інтересу є вплив торгівлі, зокрема вільної торгівлі, на життя звичайних людей і добробут держав. Міжнародні торговельні відносини можуть бути причиною багатства чи бідності націй, а також шляхом до поліпшення їхнього становища.

Світова організація торгівлі (СОТ) є провідною міжнародною структурою, яка створює правила та юридично регулює торгівлю, намагаючись при цьому стати універсальною організацією. Зацікавлені лобістські групи усвідомлюють, що завдяки цій організації вони зможуть досягти певних цілей своєї діяльності та прискорити економічний розвиток. Розуміння сучасних правил торгівлі та права СОТ є необхідним інструментом для захисту прав на розвиток, зміцнення національного добробуту і суспільства загалом. Особливого значення ці правила набувають для держав, які розвиваються: у своєму повільному розвитку вони часто звинувачують багатосторонню торговельну систему і глобалізацію. СОТ небезпідставно називають «клубом багатіїв», хоча метою організації загалом є збалансування торговельних відносин для всіх держав – членів СОТ, а не тільки економічно розвинених – зважаючи на це, належна увага мусить бути приділена питанню наявних юридичних засобів і їх реформуванню.

Сучасна міжнародна торгівля давно вже вийшла за межі примітивної торгівлі товарами. Ця система сьогодні вже охоплює такі сфери, пов'язані з торгівлею, як послуги, навколишнє середовище, інвестиції, конкуренція, права людини, інтелектуальна власність та ін. Таке розширення поняття міжнародної торгівлі спрямувало СОТ на правове регулювання не лише торгівлі товарами, а й інших аспектів, пов'язаних з торгівлею. Одночасно з'явилась можливість трансформації та реформування системи.

Торгівля товарами теж пережила чималу метаморфозу. У минулому торгівля сталлю чи текстилем була лише питанням кращої пропозиції, розміщення ресурсів, міжнародного попиту і пропозиції. Нині торгівля товарами також набула політичного й ідеологічного забарвлення. Торгівля сталлю – це не просто торгівля, а також політичне рішення. Наслідком такого розвитку стало змагання за політичний і правовий вплив у СОТ. Важливим завданням СОТ є досягнення виконання торговельного права й угод усіма її членами для забезпечення правової стабільності та верховенства права.

Україна після проголошення незалежності подала заявку на вступ у СОТ, визначивши таким чином свої пріоритети щодо членства у цій організації. У час значних глобальних трансформацій і подій Україна не могла залишатись за межами цієї організації. Після вступу у СОТ Україна взяла на себе чималі зобов'язання та отримала відповідні права. Для повноправного використання всіх переваг від членства у СОТ, прогресивного доступу на іноземні ринки та захисту своїх прав згідно з торговельним правом треба досягнути глибокого розуміння права, організації та історії функціонування СОТ. Комерційна дипломатія є одним з важливих інструментів досягнення цих цілей.

Посібник описує основи міжнародного торговельного права, запроваджені СОТ, організацію, функціонування, прецеденти та принципи регулювання певних галузей організації.

ПЕРЕДМОВА

Предметом регулювання міжнародного торговельного права є міжнародні торговельні відносини в основному між державами та між окремими митними територіями, що мають зовнішньоекономічну незалежність. Міжнародна торгівля останнім часом стала не лише темою обговорень провідних науковців і політиків, а й причиною незадоволення і протестів антиглобалістів. Однією з причин цього феномена є те, що торгівля безпосередньо пов'язана з глобалізацією. Міжнародна торгівля також зробила великий крок уперед, поширивши сфери свого впливу не лише на товари, а і на послуги та регулювання багатьох інших галузей, пов'язаних з торгівлею, таких як права інтелектуальної власності та інвестиції. Можливість дешевого транспортування товарів і майже безкоштовного ефективного та швидкого електронного комунікування сприяла неймовірному пошвидженню торговельних потоків. Глобалізація, своєю чергою, може спричиняти як збагачення, так і збіднення окремих частин суспільства. Одним із найвдаліших висловлювань про глобалізацію та її ефекти можна вважати слова Томаса Фрідмана: «Глобалізація дуже подібна на вогонь. Вогонь сам по собі ні добрий, ні поганий. Якщо його застосувати правильно – він може зготувати їжу, простерилізувати інструменти, плавити сталь, зігрівати наші домівки. Якщо ж з ним поводитися неохайно, він може в одну мить знищувати життя, міста, ліси...».

Багато провідних спеціалістів погоджуються, що глобалізація існує як явище, як факт, на який неможливо вплинути, незалежно від того, знаходить вона підтримку в суспільстві чи ні.

Незважаючи на позиції противників чи прихильників глобалізації, завдання міжнародного торговельного права мусить залишатись незмінним: забезпечення безпеки й передбачуваності багатосторонньої торговельної системи шляхом захисту прав та обов'язків її учасників, що впливають з міжнародних договорів та угод, членами яких вони є. Стабільність, безпека і передбачуваність багатосторонньої торговельної системи полягають у тому, щоб усі її учасники повною мірою дотримувались узятих на себе міжнародних зобов'язань, на які всі вони рівноправно й добровільно погодились, незалежно від того, вигідні ці правила чи ні на конкретний момент.

Провідною міжнародною організацією у регулюванні міжнародної торгівлі нині є Світова організація торгівлі (СОТ), яка є правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), що діяла з 1947 р. СОТ розпочала свою діяльність з 1 січня 1995 р. і забезпечує інституційну та правову базу новій міжнародній торговельній системі. 164 члени, що охоплюють 98% світової торгівлі, визнають обов'язковий характер права організації та здійснюють свої зовнішньоекономічні торговельні відносини згідно з правом цієї організації. Отже, СОТ є основним формуючим джерелом і автором міжнародного торговельного права. Однак двосторонні торговельні домовленості та регіональні торговельні угоди набувають усе більше ваги у світі міжнародної торгівлі. Санкції як новизна 2020-х років теж спричинили додатковий тиск на систему СОТ. Агресія росії в Україні та ізраїльсько-палестинський конфлікт підштовхують світ до холодної війни 2.0 і поляризації світу, що ставить під загрозу питання функціонування та ефективності системи права СОТ й системи міжнародної торгівлі загалом.

Метою цього посібника є ознайомлення читача з правом СОТ як основою міжнародного торговельного права. Висвітлення права СОТ включає не лише довідкову інформацію про саму організацію чи багатосторонні угоди, якими вона керується, а й дослідження інтерпретації цих угод і, зокрема, застосування основних принципів, що впливають з прецедентів СОТ. Ця інтерпретація, запропонована органом розв'язання суперечок СОТ у процесі виникнення торговельних спорів, є важливою і невід'ємною складовою права СОТ.

Посібник має три особливості. Перша полягає в тому, що більшість його розділів містять підрозділи, у яких висвітлені економічні наслідки того чи іншого явища. Хоча цей посібник фокусується на міжнародному торговельному праві, а не на економіці, розуміння торговельного права неможливе без знання економіки. Причиною є те, що торговельне право (як, наприклад, також право конкуренції) фактично захищає економічні принципи і впроваджує їх у життя.

Без знання економічного змісту юридичної норми не можна до кінця повного мірою зрозуміти її зміст. Другою особливістю є те, що у багатьох розділах подано вибіркові тексти угод СОТ. Метою такого кроку було поглиблення практичності вивчення предмета. Офіційний переклад текстів угод був виданий окремим виданням, однак це видання досить важко знайти в книжкових магазинах. Тексти угод можна знайти в мережі інтернет, але, як правило, російською мовою. Переклад текстів угод українською мовою також частково можна знайти в мережі. Проте деякі з цих перекладів неповні або неточні, бо не включають приміток, які є невід'ємною частиною тексту угод. Пошук і роздрук цих угод може, відповідно, вимагати додаткових зусиль. Враховуючи ці фактори, автор вважав за доцільне долучити вибрані тексти угод у повному обсязі до цього видання для зручності користування при вивченні предмета. Третьою особливістю посібника є те, що використано іноземну літературу, недоступну пересічному студенту чи навіть спеціалісту-практику. Та й загалом наукової літератури, яка стосується предмета міжнародного торговельного права, небагато.

Перший розділ посібника є вступним, у ньому висвітлені поняття міжнародного торговельного права, його предмет, метод, суб'єкти, джерела та принципи. Для ознайомлення з провідною міжнародною організацією у регулюванні міжнародної торгівлі та основним формуючим джерелом і автором міжнародного торговельного права сюди включено описи сфери діяльності та функції СОТ, структури та процедури ухвалення рішень, правової бази регулювання торгівлі СОТ, членства у цій організації.

У другому розділі аналізуються основні принципи регулювання міжнародної торгівлі. Ця частина містить огляд основних принципів, поняття національного режиму, розгляд справи «Японія – Алкогольні напої», винятки до принципу національного режиму, розгляд справ «ЄС – Азбест» і «СІГГА – Бензин», опис економічних наслідків принципу національного режиму. Поняття режиму найбільшого сприяння становить другу важливу частину цього розділу, яка включає аналіз форм переваг, що регулюються цим принципом, розгляд справи «Індонезія – Автомобілі», винятків з правила режиму найбільшого сприяння, розгляд справ «ЄС – Банани» та «Канада – Автомобілі», а також опис економічних наслідків.

У третьому розділі увагу зосереджено на питанні регулювання тарифів як основного інструмента міжнародної торгівлі. Ця частина включає розгляд поняття та функцій тарифу, наслідків введення тарифу, результатів багатосторонніх переговорів щодо зниження

тарифів, правової основи регулювання тарифів та економічних наслідків цього інструмента, а також переваг застосування тарифів порівняно з кількісними обмеженнями.

Четвертий розділ стосується регулювання кількісних обмежень – квот. Відповідно ця частина включає поняття квоти, правову основу щодо регулювання кількісних обмежень, розгляд справи «США – Креветки» та економічні наслідки застосування квот.

П'ятий розділ присвячено правовому регулюванню торгівлі послугами. У цій частині досліджуються роль сфери послуг у світовій економіці, специфіка торгівлі послугами, правова основа регулювання послуг СОТ – Генеральна угода по торгівлі послугами (ГАТС), загальні та специфічні (секторальні) зобов'язання країн – членів СОТ у межах ГАТС.

Шостий розділ розпочинається аналізом серії захисних інструментів торговельної політики з розгляду регулювання антидемпінгових заходів. Тут висвітлено поняття демпінгу та правової основи його регулювання в межах СОТ. Описано основні елементи демпінгу, основні принципи правового регулювання застосування антидемпінгових заходів, передбачених у ст. VI ГАТТ та Угоді по імплементації ст. VI (Антидемпінгової угоди), вплив демпінгу, огляд антидемпінгового процесу та економічні наслідки демпінгу.

Сьомий розділ зосереджений на питаннях субсидій і компенсаційних заходах. Ця частина включає аналіз визначення субсидій основних категорій субсидій, основних принципів правового регулювання застосування субсидій, передбачених у ст. VI та XVI ГАТТ та в Угоді про субсидії та компенсаційні заходи. Проаналізовано компенсаційні заходи, які можуть застосовуватися до субсидій, якщо імпортування субсидованих товарів шкодить або може зашкодити конкурентній національній галузі.

У восьмому розділі завершується аналіз серії захисних інструментів торговельної політики, зокрема захисних заходів. Стаття XIX ГАТТ та Угода про захисні заходи передбачає правила, при дотриманні яких уряд країни-члена може впровадити негайні заходи для обмеження імпорту (наприклад, захисні заходи) з метою попередження шкоди національній промисловості від раптового та непередбачуваного зростання імпорту. Ця частина включає також аналіз елементів, потрібних для легітимного застосування захисних заходів і економічних наслідків застосування цього інструмента.

У дев'ятому розділі подано короткий огляд правового регулювання інших секторних галузей і торговельних питань у межах СОТ. З розвитком міжнародної торговельної системи регулювання торгівлі товарами й послугами постало багато питань, які вимагали додаткового врегулювання, зокрема для досягнення мети СОТ щодо зменшення бар'єрів у торгівлі. До цих галузей можна віднести такі угоди: Угоду про застосування санітарних і фітосанітарних заходів (СПС) та Угоду про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ), угоди про ліцензування імпорту, правила митного оцінювання товарів, передвідвантажувальну інспекцію товару, правила щодо визначення походження товару, правила урядових закупівель.

Десятий розділ розглядає систему, правове регулювання та процес розв'язання суперечок у СОТ. Домовленість про правила і процедури врегулювання суперечок (ДСУ), додану до Угоди про створення СОТ, часто вважають одним із найголовніших досягнень Уругвайського раунду переговорів. Система розв'язання суперечок СОТ є центральним елементом у справі забезпечення безпеки і передбачуваності багатосторонньої торговельної системи.